

Вимоги до сучасного викладача іноземних мов вищого навчального закладу

У статті окреслено вимоги до викладача іноземних мов у контексті сучасних тенденцій організації навчально-виховного процесу з іноземних мов у вищій школі. Проаналізовано складники професійної компетентності викладача іноземних мов, серед яких основне місце посідає методична компетентність. Обґрунтовано необхідність володіння сучасним викладачем медіа- та ІКТ-компетентністю.

Ключові слова: сучасний викладач іноземних мов; професійна компетентність, методична компетентність; медіакомпетентність; ІКТ-компетентність, вищий навчальний заклад

Майєр Н.В. Требования к современному преподавателю иностранных языков высшего учебного заведения

В статье описываются требования к преподавателю иностранных языков в контексте современных тенденций организации учебно-воспитательного процесса по иностранным языкам в высшей школе. Анализируются компоненты профессиональной компетентности преподавателя иностранных языков, важное место среди которых занимает методическая компетентность. Обосновано необходимость владения современным преподавателем медиа- и ИКТ-компетентностью.

Ключевые слова: современный преподаватель иностранных языков; профессиональная компетентность; методическая компетентность; медиакомпетентность; ИКТ-компетентность, высшее учебное заведение

Mayer N.V. The Requirements to the Modern Foreign Languages Teacher of Tertiary Institutions

The paper presents the requirements to the modern foreign language teacher according to the current trends in the organization of the foreign languages teaching in tertiary institutions. The components of professional competence of foreign languages teachers have been analyzed. The importance of the methodological competence has been stated. The media and ICT competences are proved to be acquired by modern university teachers.

Key words: a modern foreign languages teacher, professional competence, methodological competence, media competence, ICT competence, tertiary institutions

Підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне вдосконалення є важливою умовою модернізації системи освіти, провідним принципом державної освітньої політики [9].

Головна мета української системи освіти – створення умов для розвитку і самореалізації особистості [9], що передбачає орієнтацію змісту навчання у вищому навчальному закладі, зокрема на оволодіння студентами ключовими компетентностями, що дозво-

лить їм вирішувати проблеми у майбутній професійній діяльності. Отже, набуває неабиякої актуальності використання компетентнісного підходу до підготовки фахівців, впровадження нових ефективних методів і засобів навчання, педагогічних та інтерактивних технологій.

Сучасні умови соціально-економічного розвитку України вимагають нових пріоритетів діяльності викладача вищого навчального закладу, який би у своїй професійній діяльності орієнтувався на інноваційні підходи до навчання студентів, постійно підвищував свій фаховий рівень, організовував навчально-виховний процес з урахуванням вимог і тенденцій розвитку суспільства.

Втім, незважаючи на актуальність і необхідність створення такої системи підготовки викладача іноземних мов вищого навчального закладу, яка б враховувала виклики ХХІ століття і забезпечувала б готовність викладача, здатного на них відповідати, спостерігається брак наукових досліджень у цьому напрямі.

Наукові інтереси вчених, у переважній більшості, зосереджені на розв'язанні проблем підготовки вчителя іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів. На нашу думку, проблема професійної підготовки викладача іноземної мови у єдності всіх її компонентів є надзвичайно важливою і потребує серйозного дослідження, адже саме від нього залежить рівень професійної підготовки студентів взагалі та майбутніх учителів іноземних мов, зокрема.

Мета статті – окреслити вимоги до сучасного викладача іноземних мов вищого навчального закладу.

Вивчення сучасних вимог до кваліфікації викладача іноземної мови доречно, як ми вважаємо, розпочати з узагальнення наукових ідей стосовно рівня розвитку професійної компетентності викладача вищого навчального закладу взагалі.

Система вищої освіти ХХІ століття висуває відповідні вимоги до професії викладача, які є результатом активізації інноваційних процесів у освітній сфері, диверсифікації навчальних програм вищої школи, підвищення технічного оснащення навчального процесу, міжпредметної інтеграції, змін у запитах ринку інтелектуальної праці, підвищення рольової активності викладача вищої школи [10].

Викладач, окрім фундаментальної підготовки з дисципліни, яку він викладає, повинен уміти орга-

нізувати навчальний процес з метою задоволення індивідуальних навчальних потреб студентів, формування у них компетентностей, необхідних для виконання професійних завдань у майбутньому, вмінь самонавчання і самовдосконалення упродовж життя.

Викладач вищого навчального закладу XXI століття має володіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи у вищій школі, методами і прийомами усного й письмового викладення навчального матеріалу, сучасними освітніми технологіями, активними методами навчання, основами використання інформаційних технологій у навчальному процесі, методами формування навичок самостійної роботи студентів [10, с. 2].

Отже, сучасний викладач вищої школи будь-якої дисципліни, іноземної мови зокрема, повинен мати високий рівень професіоналізму. Професіоналізм, вважає Е. Ф. Зеер, це внутрішня характеристика особистості, що володіє необхідним нормативним набором психічних якостей, які дозволяють їй здійснювати діяльність на високому рівні та досягати значних професійних результатів [4, с.47].

До основних критеріїв професіоналізму викладача XXI століття Т. І. Левченко відносить такі: психолого-педагогічна орієнтація; здатність створювати нові, інноваційні підходи до організації педагогічного процесу; гуманістична професійно-педагогічна спрямованість особистості; захопленість педагогічною роботою; психолого-педагогічна спостережливість; організаторські здібності, комунікабельність; урівноваженість, працездатність, інтелектуальна активність, громадянська відповідальність; самостійне перенесення знань на іншу ситуацію; бачення нових проблем у стандартних умовах, альтернатив у рішеннях; здатність створювати оригінальні засоби розв'язання, комбінування раніше відомих способів у нових підходах [7, с.454].

Викладач вищого навчального закладу, незалежно від його фаху, повинен володіти відповідною сумою знань та вміти використовувати їх у практичній професійній діяльності. Відповідно, професіоналізм викладача є результатом того, наскільки органічно й гармонійно поєднуються його науково-дослідна, педагогічна, методична діяльності, спрямовані на ефективну підготовку майбутніх фахівців.

Вважається, що особистість викладача, його методична, педагогічна, психологічна підготовленість визначають якість навчання студентів.

Втім, не слід залишати поза увагою креативність викладача вищої школи як особливу психічну реальність, інноваційність, творчий підхід до професійної діяльності, постійне прагнення до творчих пошуків, до власного професійного зростання, самовдосконалення, ерудицію, педагогічну рефлексію, педагогіч-

не цілепокладання, педагогічне мислення й імпровізацію, педагогічне спілкування.

Беручи до уваги викладене вище, окреслимо професійні вимоги до сучасного викладача вищого навчального закладу і викладача іноземних мов зокрема, розглядаючи їх у контексті компетенцій, що мають бути сформовані.

Так, П. Перену вважає, що у професійній діяльності викладача важливими є дванадцять компетенцій, якими він має володіти: створення ситуацій навчальної діяльності та контролю, відповідальність і дотримання етичних норм, інтегрування знань і культури в процесі навчання, коректне спілкування мовою навчання, проектування навчання і контролю, самоосвіта, управлінські вміння, ефективне керування навчальним процесом, реалізація диференційованого підходу, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, участь у діяльності освітнього співтовариства, робота в команді [19, с.65].

У процесі навчання студентів сучасний викладач повинен орієнтуватися на їх особистісні якості, вміти відбирати навчальний матеріал відповідно до їх індивідуальних здібностей, знаходити й використовувати ефективні засоби педагогічної взаємодії, сприяти особистісному розвитку студентів, конструювати зміст навчання з урахуванням особистісного досвіду студентів і власного стилю [12, с. 197].

Сьогодні, як зауважує О. В. Сухих, викладач іноземних мов вирішує нові професійні завдання, які ще донедавна не входили у коло його компетенцій, а саме: аналіз та вибір стратегій і технологій навчання іноземних мов; інтеграція автентичних матеріалів у навчальний процес з іноземних мов; управління когнітивними і комунікативними діями тих, хто навчається; інтерпретація соціокультурних феноменів, розширення системи орієнтирів текстової діяльності, розробка нових видів вправ тощо [14].

Для упровадження інноваційних педагогічних технологій викладач вищої школи має усвідомлювати цілі і зміст навчання, створювати дидактичне забезпечення на рівні сучасних вимог, використовувати сучасні технічні, зокрема електронні засоби навчання.

Характерними особливостями сучасного суспільства є стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та високий рівень інформатизації суспільства, за яких викладач вищого навчального закладу вже не є для студентів єдиним носієм професійно орієнтованих знань.

Серед головних напрямів, які формують майбутнє, Г. Драйден визначає Інтернет-навчання і новий бум самоосвіти. На його думку, викладач повинен знати, як об'єднати світові інформаційні технології з кращими у світі методами викладання і навчання з тим, щоб вчити вчитися по-новому [3].

Тому педагог ХХІ століття, зокрема й сучасний викладач іноземних мов вищого навчального закладу, має володіти високим рівнем розвитку ІКТ-компетентності, що підкріплюється низкою державних нормативних актів України (Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»; Національний проект «Відкритий світ») і документами Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) (ICT Competency standards for teachers: Competency Standards Modules; ICT Competency standards for teachers: Implementation guidelines, version 1.0; ICT Competency standards for teachers: Policy Framework).

Трансформація освітнього процесу, що реалізується ІКТ-компетентними педагогами, діяльність яких забезпечена технічною і методичною підтримкою, спрямована, на думку О. І. Булін-Соколової, на ефективне досягнення пріоритетних перспективних освітніх цілей [1, с. 6].

У контексті професійної підготовки вводиться поняття педагогічної ІКТ-компетентності, яка, як зазначає О.І.Булін-Соколова, включає:

- загальну ІКТ-компетентність, тобто вміння вирішувати інформаційно-комунікаційні задачі з використанням розповсюджених інструментів і загальнодоступних інформаційних джерел (створювати тексти, вести відеозапис, шукати інформацію у мережі Інтернет тощо);
- професійну загальнопедагогічну ІКТ-компетентність, тобто вміння вирішувати загальнопедагогічні задачі за допомогою розповсюджених засобів інформаційно-комунікаційних технологій (організувати дискусію з використанням комп'ютера, колективну роботу в середовищі соціальної взаємодії wiki, готувати портфоліо робіт тих, хто навчається тощо);
- професійну предметно-педагогічну компетентність [1, с. 27-28], особливості якої залежать від дисципліни, в межах якої відбувається професійна діяльність педагога.

З нашої точки зору, доцільно оперувати поняттям «професійно орієнтована ІКТ-компетентність викладача», де вимоги щодо володіння знаннями і рівня розвитку умінь конкретизується відповідно до його фаху.

ІКТ-компетентність, зазначає О. І. Булін-Соколова, передбачає і включає ІКТ-кваліфікацію, тобто вміння використовувати відповідні засоби інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення задач, які відносяться до компетентності. Отже, ІКТ-кваліфікація обмежується технічними навичками, а ІКТ-компетентність — це здатність до діяльності [1, с. 28].

Поряд із ІКТ-компетентністю і в контексті медіаосвіти вчені розглядають необхідність формування

медіакомпетентності педагога взагалі (В. В. Гура, Л. В. Нургалеєва, О. В. Федоров) і викладача іноземних мов зокрема (Є. П. Білан, І. В. Григор'єва, І. М. Хижняк, Н. Ю. Хлизова, Н. В. Чичерина).

Медіакомпетентність особистості, з точки зору О. В. Федорова, — це сукупність умінь (мотиваційних, контактних, інформаційних, перцептивних, інтерпретаційних / оціночних, практико-операційних / діяльнісних, креативних) вибирати, використовувати, критично аналізувати, оцінювати, передавати і створювати медіатексти у різних видах, формах і жанрах, аналізувати складні процеси функціонування медіа в соціумі [15, с. 40]. Медіакомпетентність особистості, на думку автора, є першою сходинкою до формування професійної медіакомпетентності педагога, яку він розглядає як сукупність умінь (мотиваційних, інформаційних, методичних, практико-операційних, креативних) здійснювати медіаосвітню діяльність в різновіковій аудиторії.

Н. В. Чичерина вважає, що однією із ключових компетенцій, необхідних будь-якому фахівцю для ефективного функціонування в інформаційному середовищі, є медіаграмотність як здатність адекватно взаємодіяти з потоками медіаінформації у глобальному інформаційному просторі: здійснювати пошук, аналізувати, критично оцінювати і створювати медіатексти, які розповсюджуються за допомогою різних засобів масової інформації й комунікації [16, с.15].

Стрімкий розвиток інформатизації суспільства, інтенсивність процесів, які впливають на умови і якість професійної діяльності викладача ХХІ століття, зумовлюють, на думку В. О. Гринько, необхідність його професійної мобільності, яку дослідниця розглядає як інтегративно-психологічний конструкт, що поєднує у собі:

- успішність адаптації у професійному середовищі, сформовану внутрішню потребу особистості у змінах;
- готовність до самовдосконалення, саморозвитку і самореалізації (як у професійному, так і повсякденному житті);
- здатність проектувати й реалізовувати власне професійне зростання з урахуванням специфіки педагогічної професії, освітянських інновацій, тенденцій розвитку ринку праці та міжнародних і національних освітніх систем, досвіду педагогічної діяльності;
- педагогічну рефлексію [2, с. 5], що є важливою якістю викладача іноземних мов вищого навчального закладу як посередника у діалозі культур.

Низкою документів Ради Європи (European Qualifications Framework for Lifelong Learning; Recommendation of the European Parliament and of the Council, on key competences for lifelong learning) однією

із найважливіших компетенцій сучасного фахівця визнано вміння організувати своє навчання упродовж життя, основи якого формуються у загальноосвітніх навчальних закладах, розвиваються у вищих навчальних закладах під керівництвом компетентного викладача, який володіє методами, прийомами формування навчально-стратегічної компетентності тих, хто навчається.

Усе викладене вище вкладається у поняття професійно-педагогічної компетентності (професійної / педагогічної компетентності викладача – у дослідженні вживаємо як тотожні), вивчення особливостей якої є одним із провідних напрямів досліджень учених І. О. Зимньої, І. Ф. Ісаєва, Н. В. Кузьміної, М. І. Лук'янової, А. К. Маркової, В. О. Сластеніна, Г. С. Сухобської, А. В. Хуторського, О. М. Шахматової та інших.

Професійно-педагогічну компетентність розуміють як:

- володіння необхідною сумою знань, умінь і навичок, що визначають сформованість його педагогічної діяльності, педагогічного спілкування і його особистості як носія відповідних цінностей, ідеалів і педагогічної свідомості (Г. М. Коджаспирова, 2000);
- феномен, заснований на знаннях, інтелектуально та особистісно зумовленому досвіді, єдності теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності (В. А. Сластенін, 2002);
- інтегративну якість особистості людини, яка включає систему необхідних знань, умінь, навичок, достатніх для виконання відповідного виду професійної діяльності (Е. Ф. Зеєр, 2005) тощо.

Професійна діяльність будь-якого викладача вищої школи є педагогічною діяльністю, тому, у переважній більшості, їх ролі, вимоги до рівня сформованості їх професійних якостей, психологічних характеристик є однаковими. Втім, до професійної / педагогічної компетентності кожного з них висуваються специфічні вимоги, які обумовлені метою професійної освіти, специфікою навчального процесу у вищому навчальному закладі, специфікою дисципліни, яку він викладає, віковими особливостями аудиторії, з якою викладач працює, тощо.

А. В. Шишко вважає, що педагогічна компетентність майбутнього викладача іноземної мови реалізується через низку функцій, а саме:

- методологічну (полягає у спрямуванні діяльності майбутнього викладача на теоретичне осмислення й наукове дослідження педагогічного процесу у вищій школі, особливостей професійного становлення майбутніх фахівців);
- гностичну (визначає його готовність аналізувати структуру і зміст навчальної та виховної роботи,

активну пізнавальну діяльність, спрямовану на вивчення методик і технологій фахової, навчальної, методичної та виховної роботи у вищій школі, збагачення власної педагогічної компетентності);

- розвивальну (зумовлює саморозвиток педагогічних та професійно важливих якостей і здібностей);
- діагностико-прогностичну (спрямовує майбутнього викладача на оволодіння і реалізацію методик моніторингу педагогічного процесу, професійного розвитку студентів, рівня становлення власної педагогічної компетентності);
- мотиваційну (визначає спрямованість і активність майбутнього викладача у сфері педагогічної діяльності, його самоактуалізацію і самореалізацію);
- виховну (спрямовує процес самовиховання майбутнього викладача та його діяльність з виховання студентів);
- комунікативну (зумовлює активність у сферах міжособистісної, іншомовної та педагогічної комунікації);
- адаптаційну (спрямовує ефективну адаптацію майбутнього викладача у сфері педагогічної діяльності, його ефективну соціалізацію у соціокультурному просторі ВНЗ) [17, с.8-9].

Аналіз наукової літератури з методики навчання іноземних мов, педагогіки, документів Ради Європи дозволив дійти висновку про неоднозначність трактування поняття «професійна компетентність викладача іноземних мов» і визначення її компонентів. Попри це, вчені (Н. Б. Козлова, Н. В. Кузьміна, К. С. Махмурян, О. М. Мутовкіна, О. С. Надточєва, С. Ю. Ніколаєва та ін.) дотримуються єдиної точки зору про необхідність володіння викладачем іноземних мов методичною компетентністю, яка є компонентом його професійної компетентності.

У документах Ради Європи прописано обов'язкові компоненти професійної компетенції вчителя іноземних мов, які, на нашу думку, можна віднести й до компонентів професійної компетентності викладача іноземних мов вищого навчального закладу:

- володіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями на етапах планування і проведення занять для доступу до інформаційних ресурсів мережі Інтернет та обміну професійним досвідом для використання можливостей дистанційної освіти й підвищення кваліфікації;
- знання основних напрямів і принципів методики викладання іноземних мов і вміння адаптувати їх до конкретних умов і форм навчання;
- уміння аналізувати й оцінювати навчальні матеріали і навчальні програми з точки зору цілей, задач і результатів навчання;
- здатність адаптувати свої навчальні дії до програм-

них вимог, до місцевих національно-культурних вимог і лінгвометодичних традицій;

- підтримання регулярних контактів з представниками країн, мова яких викладається, з базовими навчальними центрами цих країн та організація таких контактів у навчальних цілях [18].

Крім того, одними із найважливіших напрямів дослідної діяльності у галузі викладання іноземних мов Радою Європи визнано проблему підготовки викладачів до урахування різноманітних лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів у їх майбутній професійній діяльності, проблему розробки й використання інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці викладача іноземних мов.

Відкритість сучасного освітнього простору, всебічна інформатизація суспільства, інтеграція міжнародного освітнього досвіду у навчально-виховний процес вітчизняної вищої школи спонукають учених до подальших наукових пошуків, позитивним результатом яких є розширення і конкретизація компонентного складу професійної компетентності викладача іноземних мов.

В сучасних умовах міжкультурна комунікація, як наголошує Б. О. Крузе, не може розглядатися ізольовано від інформаційного простору як складової сучасної полікультури [6, с. 2]. Дослідник зазначає, що мультимедійно опосередкований контекст полілінгвальної і полікультурної підготовки майбутніх учителів іноземних мов в сукупності культурних, психологічних, мовних характеристик обумовлює необхідність формування у них лінгвомультимедійної компетентності як кумулятивної «готовності і здатності» та досвіду виявлення сукупності лінгвомультимедійних компетенцій в реальній ситуації такої комунікації, де «готовність» співвідноситься з довготривалою готовністю як інтегративним особистісним утворенням, що містить у собі мотиваційний, емоційно-вольовий і рефлексивний компоненти, а «здатність» — з когнітивним, тобто знаннями, навичками, вміннями і знаннями змісту лінгвомультимедійної компетентності майбутнього вчителя іноземних мов [6, с. 6]. Це, на нашу думку, можна віднести й до підготовки майбутніх викладачів іноземних мов вищих навчальних закладів.

І. І. Михалевська вважає, що викладач іноземних мов має володіти білінгвальною методичною компетенцією, яка дозволяє йому на основі засвоєних термінів методики навчання іноземних мов (рідною й іноземною мовами) брати участь у міжкультурній комунікації, а саме: адекватно обирати терміни і породжувати правильне, термінологічно насичене мовлення; уміти передавати зміст методичних текстів і мовлення фахівців рідною й іноземною мовами; професійно трактувати термінологічне мовлення іноземних колег; адекватно описувати методичні терміни у навчальних цілях [8, с.8].

Підсумовуючи викладене вище, констатуємо, що різноаспектність точок зору вчених щодо професійної компетентності викладача іноземних мов та різнокомпонентності її (компетентності) складників унеможливорює формулювання єдиних науково обґрунтованих вимог, які висуваються до сучасного викладача іноземних мов вищого навчального закладу.

Втім, відзначимо, що важливе місце серед складників професійної компетентності викладача іноземних мов посідає методична компетентність, яка є стрижнем професійної компетентності, готовності і здатності до рішення різних професійних завдань з урахуванням професійної етики [13, с. 10].

Отже, в умовах інформатизації суспільства професія викладача іноземних мов вищого навчального закладу набуває нових якостей, які є відповіддю на виклики суспільства нового типу.

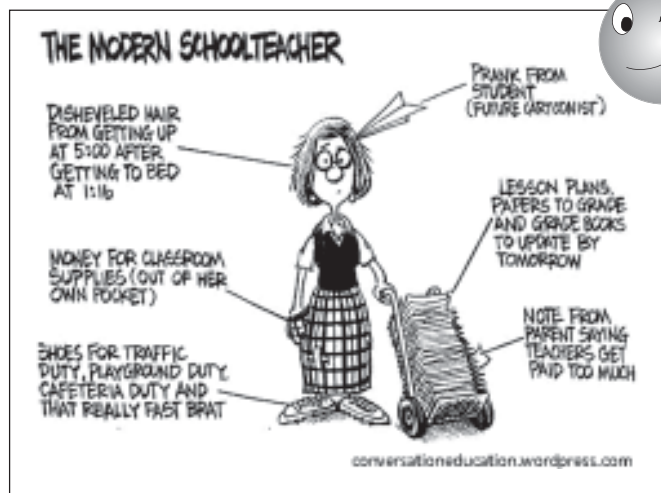
Як ми вважаємо, поряд із високим рівнем розвитку методичної компетентності викладач іноземних мов вищого навчального закладу повинен бути медіаграмотним та ІКТ-компетентним, готовим і здатним до самовдосконалення, саморозвитку й самореалізації. Підтвердження нашої точки зору знаходимо у «Кронбергській декларації про майбутнє процесів набуття і передачі знань», де зазначається, що в найближчі 25 років процеси набуття і передачі знань будуть все більше опосередковані результатами технологічних досягнень (тобто здійснюватися в режимі прямого доступу), а тому значення викладачів як інструкторів буде знижуватися, тоді як їх значення в якості методистів зростатиме [5].

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у визначенні особливостей методичної компетентності майбутнього викладача французької мови вищого навчального закладу.

Література

1. Булин-Соколова Е.И. Научно-педагогическое обеспечение процесса информатизации общего образования: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Е. И. Булин-Соколова. — М., 2010. — 46 с.
2. Гринько В. О. Психологічні засади розвитку професійної мобільності викладача вищої школи: дис. ... канд. психолог. наук: 19.00.07 / Гринько Вікторія Олександрівна. — Київ. — 2012. — 203 с.
3. Драйден Гордон. Революція в навчанні / Драйден Гордон, Вос Джаннетт / Перекл. з англ. М. Олійник. — Львів: Літопис, 2005. — 542 с.
4. Зеер Э.Ф. Психология профессий: учеб. пособие [для студ. вузов] / Э. Ф. Зеер. — [3-е изд., перераб., доп.]. — М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2005. — 336 с.

5. Кронбергская декларация о будущем процессов приобретения и передачи знаний: Высшее образование сегодня. – 2007. – №9. – С. 74 – 75.
6. Крузе Б.А. Формирование лингвомультимедийной компетентности будущего учителя иностранного языка: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02: «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки, уровень высшего профессионального образования)» / Б. А. Крузе. – Нижний Новгород, 2009. – 22 с.
7. Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних ситемах: моногр. / Т. І. Левченко. – Вінниця: Вид-во «Нова книга», 2002. – 512 с.
8. Михалевская И.И. Лингводидактические аспекты обогащения терминологической речи студентов языковых вузов: На материале терминов методики преподавания английского языка: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Михалевская Ирина Ивановна. – М., 2001 – 253 с.
9. Національна доктрина розвитку освіти у ХХІ столітті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
10. Преподаватель в ХХІ веке: рек. указ. [2000-2010 гг.] / сост.: О.П. Шрейн, Е.А. Штумпф; под ред. О.И. Ткаченко. – Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2010. – 147 с.
11. Сенашенко В.С. Индивидуализация учебного процесса как основа обновления характера и видов профессиональной деятельности преподавателя высшей школы / В. С. Сенашенко, О. В. Богословская [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.conf.muh.ru/071227/thesis_Senashenko2.htm
12. Сериков В.В. Обучение как вид педагогической деятельности : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. В. Сериков; под ред. В. А. Сластёнина, И. А. Колесниковой. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 256с.
13. Соловова Е.Н. Интегративно-рефлексивный подход к формированию методической компетенции преподавателя иностранного языка в системе непрерывного профессионального образования: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)» / Е.Н.Соловова. – М., 2004. – 33 с.
14. Сухих О.В. Средства и методы профессиональной лингводидактической подготовки преподавателя иностранных языков и культур: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02, 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / О. В. Сухих. – Пятигорск, 2005. – 36 с.
15. Федоров А.В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза: монография. – М.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. – 616 с.
16. Чичерина Н.В. Концепция формирования медиаграмотности у студентов языковых факультетов на основе иноязычных медиатекстов: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02/ Н. В. Чичерина. – Санкт-Петербург. – 2008. – 50 с.
17. Шишко А.В. Формування педагогічної компетентності майбутнього викладача іноземної мови у процесі магістерської підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / А. В. Шишко. – Кіровоград, 2008. – 23 с.
18. European Profile for Language Teacher Education – A Frame of Reference: A Report to the European Commission Directorate General for Education and Culture / Written by Michael Kelly, Michael Grenfell, Rebecca Allan, Christine Kriza and William McEvoy. – University of Southampton, 2004. – 124 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/languages/documents/doc477_en.pdf
19. Perrenoud P. Dix nouvelles compétences pour enseigner, Issy-les-Moulineaux : ESF, 2004. – 79 p.

Modern English Lesson by Eric Perlin

